

ספרי' — אוצר הספרים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

מקץ

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כה

(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי

"מכון לוי יצחק"

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שישים ושש לבריאה

IN LOVING MEMORY OF
Reb Tzvi Reuven ben Reb Refael ע"ה Galibov
(Los Angeles, California)
Passed away on Shabbat Parshat Vayeishev, 23 Kislev, 5766
ת. נ. צ. ב. ה.

AND IN HONOR OF HIS BROTHERS יבלח"ט
Reb Arye ben Esther Bechora שיח' Galibov
(Jerusalem, Israel)

Reb Zev ben Esther Bechora שיח' Galibov
(London, England)

DEDICATED BY
Rabbi & Mrs. Yosef Y. and Gittel Rochel שיחיו Shagalov

כתובתינו באינטרנט: <http://www.torah4blind.org>

א. „אוכל שדה העיר אשר סביבותיה נתן בתוכה“

בפרשתנו מסופר כיצד צבר יוסף מזון בשבע שנות השובע, והתורה אומרת¹: „ויתן אוכל בערים, אוכל שדה העיר אשר סביבותיה נתן בתוכה“.

מה מוסיפות המילים „אוכל שדה העיר אשר סביבותיה נתן בתוכה“ על המילים „ויתן אוכל בערים“²? והרי מכך שנאמר „ויתן אוכל בערים“ מובן שהוא ריכז את התבואה מן השדות שמסביב לעיר בתוך העיר הקרובה ביותר, וכי מדוע יטרחו להעביר את התבואה לעיר אחרת, רחוקה יותר³?

ואף אם נאמר שהדבר אינו מובן מעצמו, עדיין לא ברור⁴: לאיזה צורך יש לספר זאת?

במדרש⁵ נאמר על כך: „נתן מה שבתחום טבריה בטבריה“⁶, ומה שבתחום ציפורי בציפורי, מפני שכל ארץ וארץ מעמדת פירותיה. רבי נחמיה אמר, נתן בהם עפר וקטמיות⁷, דברים שהן מעמידין פירות“.

כלומר: לפי שתי הדיעות⁸ באות המילים

„אוכל שדה – נתן...“ לספר כיצד הבטיח יוסף שהתבואה תישמר ולא תתקלקל. ההבדל ביניהם הוא: לפי הדעה הראשונה הוא דאג לכך על ידי אגירת התבואה בסמוך לשדה שבו צמחה, „מפני שכל ארץ וארץ מעמדת (כלומר, מקיימת⁹) פירותיה“. ולפי הדעה השנייה הוא דאג לכך על ידי ש„נתן בהם עפר וקטמיות, דברים שהן מעמידין פירות“.

וכפי שמבארים המפרשים¹⁰, שרבי נחמיה לומד זאת מן המילים „שדה... נתן“, שהוא „נתן“ גם משהו מן ה„שדה“.. אשר סביבותיה“, כלומר, עפר וקטמיות מן השדה עצמו.

ב. למניעת קלקול התבואה – שתי פעולות

רש"י מצטט בפירושו על התורה¹ את המילים „אוכל שדה העיר אשר סביבותיה נתן בתוכה“, ומפרש: „שכל ארץ וארץ מעמדת פירותיה ונותנין בתבואה מעפר המקום, ומעמיד את התבואה מילרוב“.

בפשטות, כוונת רש"י היא לתרץ את השאלה שהוזכרה לעיל: (1) לשם מה עשו זאת, (2) אם עשו זאת כדי למנוע טרחה, לשם מה מספרת על כך התורה.

אך רש"י מביא את שני הענינים בהמשך אחד, מחוברים בוא"ו החיבור – „שכל ארץ... ונותנין...“, ואינו אומר „דבר אחר“ וכדומה. ולפי זה מובן, שלדעת רש"י מתכוונת התורה לשני הטעמים יחדיו¹¹ – כדי לשמר את

(9) מת"כ שם. וראה רד"ל שם שמציין לקה"ר עה"פ (א), (ד) והארץ לעולם עומדת (ומת"כ שם).

(10) פ"י מהר"ז לב"ר שם. וראה גם נחלת יעקב לפרש"י כאן. – ובעוד מפרשים (נור הקודש (השלם) ורד"ל לב"ד שם. משכיל לדוד ומלאכת הקודש לפרש"י כאן) שנלמד מהתיבות „אשר סביבותיה“ (ע"ש).

(11) בצידה לדרך כאן „ואל תתמה איך פרש"י ב' פירושים דתרי תנאי ולא כתב ד"א כי זה מנהגו" (וראה

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל

הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תשנ"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח). שיחות הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת „האגודה למען הגאולה האמיתית והשלמה“.

מעין חז"י: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת „מכון לוי יצחק“ בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770, על-ידי „ועד להפצת שיחות“.

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי לקוטי שיחות, בהוצאת „מכון לוי יצחק“ בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

„אהלי תורה“, ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך „אהלי תורה“, ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את „קונטרס בית רבינו שבבבל“

ושיחת ש"פ שופטים ה'תשנ"א

מדור מיוחד לספרים וחוברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

התבואה איכסן יוסף את התבואה דוקא בסמוך לשדה שבו צמחה, ובנוסף לכך הוא ערבב בה „מעפר המקום“.

מדוע מחבר רש"י את שתי הדעות השונות לפירוש אחד משותף?!

יש המפרשים¹², שלפי פירוש רש"י, אין רבי נחמיה חולק על „תנא קמא“, אלא הוא מוסיף על הדעה הראשונה: כדי להבטיח את שימור התבואה נדרשות שתי הפעולות – וכך סובר רש"י בפירושו.

אך עדיין אין ברור: פירוש רש"י על התורה הוא פשוטו של מקרא, ובמיוחד בענינו, כאשר רש"י אינו אומר על פירוש זה „רבותינו דרשו“ וכדומה, ואינו מציין שמקורו של הפירוש בבראשית רבה. מהו אפוא, ההכרח בפשוטו של מקרא שיוסף נקט את שתי הפעולות למנוע את רקבון התבואה?¹³

המפרשים אומרים¹⁴, ששני הדברים נרמזים בלשון הפסוק: מהמילים „אוכל שדה העיר נתן“ לומדים, שהוא הביא את האוכל לתוך אותה העיר. ומן הנאמר „שדה... נתן בתוכה“ לומדים את הדיוק, כדלעיל, שהוא הכניס בתבואה גם מעפר השדה עצמו.

אך קשה לקבל פירוש זה בדרך הפשט: הרי בפסוק מופיעה המילה „נתן“ פעם אחת בלבד, וזהו ההיפך מפשוטו של מקרא לבאר שהכוונה היא¹⁵ לשתי נתינות שונות במקומות שונים:

דברי דוד להט"ז כאן. וכבר תמה עליו בבאר יצחק לפרש"י כאן.

ומ"ש בדבק טוב כאן, ונסתפק בעיני הגאון איהו טעם הוא אליבא דהלכתא והביאו שניהם – לכאורה דוחק גדול הוא.

(12) יפ"ת (השלם) לב"ד שם (הובא גם בנה"ק שם). באר יצחק לפרש"י כאן. וראה מלאכת הקודש (בא"א קצת).

(13) בבאר יצחק, ולא אמר (רש"י) כן מכת דיוק הכתוב רק מכת הידיעה. וצע"ג לפרש כן בפרש"י עה"ת שענינו פשט"ח, ככפנים.

(14) משכיל לדוד (ובמלאכת הקודש בא"א קצת) לפרש"י כאן. וראה שאר מפרשים שבהערה 10.

(15) כלשון המשכיל לדוד: ונתן בתוכה דכתיב בקרא אתריוהו קאי.

נתינת התבואה בעיר, ונתינת העפר בתבואה!¹⁶

לכאורה ניתן לתרץ, שרש"י אינו מתכוון לומר שבמילים „נתן בתוכה“ מדובר על נתינה נוספת – נתינת העפר בתבואה, אלא שהמשמעות של „אוכל שדה“ היא: יוסף נתן את ה„אוכל“ ביחד עם ה„שדה“ (עפר השדה) – „בתוכה“, בעיר, וממילא מובן שהוא נתן מעפר המקום בתבואה.

אך עדין לא הכל „חלק“: מהו ההכרח בפשוטו¹⁷ של מקרא לבאר, שגם ריכוז האוכל בעיר שסביבותיה, היה כדי להעמיד ולשמר את התבואה?¹⁸

ג. הדיוקים בלשון רש"י

כדי להבין זאת יש להקדים ולציין כמה דיוקים בלשון רש"י, ובכללם שינויים מלשון המדרש:

(א) בענין הראשון אומר רש"י, כנאמר במדרש, „מעמדת פירותיה“, אך לאחר מכן, בענין השני הוא מוסיף את המילה „(ומעמיד...)“ מלירקב. ולכאורה, נראה ההיפך: אם רש"י צריך להבהיר את משמעות המושג „מעמיד“, שכוונתו מניעה „מלירקב“ – הוא צריך היה לבאר זאת מיד בפעם הראשונה.

(ב) במדרש נאמר „נתן בהם עפר וקטמיות דברים שהן מעמידין פירות“, ואילו רש"י אומר „מעפר המקום“. כלומר, אין די בעפר רגיל, או

(16) ובכלל צ"ע איך אפשר לפרש „נתן בתוכה“ על נתינת העפר בתבואה – והרי בפסוק נאמר „אוכל“ (ולא „תבואה“) וא"כ הול"ל „בתוכו“*. וראה לקמן בפנים.

(17) ובפרט אשר בשכל פשוט אין שייכות ביניהם – כדלקמן בהערה 28.

(18) ואף שנתנית האוכל בעיר הסמוכה (דוקא) היא מילתא דפשיטא ולמאי נפק"מ להודיע זה (כנ"ל בתחילת השיחה) – הרי באם נתינה זו היתה כדי להעמיד התבואה, וא"כ הוצרכו לשתי נתינות שונות להעמיד התבואה – דוחק גדול לומר שהפסוק ירמז שתיהן יחד ב„נתן“ א.

(*) להעיר מלבש האורה ומלאכת הקודש כאן בפי' „נתן בתוכה“ (בשדה). ע"ש.

„קטמיות“¹⁹, אלא יש צורך דוקא ב„עפר“ מהמקום שבו צמחה התבואה.

(ג) רש"י אומר בתחלה, שכל ארץ... מעמדת פירותיה, אך לאחר מכן הוא משנה את ניסוחו, ואומר „ומעמיד את התבואה“ (ולא „הפירות“). ויותר מכך: במדרש אכן מופיע גם בדברי רבי נחמיה הביטוי „מעמידין פירות“.

ד. כל ארץ מצמיחה גידולים מיוחדים לה

יש לומר, שההסבר לכך הוא, שבהבדלי ניסוח ודיוקים אלו מבהיר רש"י את כוונתו, השונה מכוונת המדרש,

כאמור כמה פעמים²⁰, שאף במקומות שבהם נראה שרש"י לא חידש פירוש, אלא רק הביא פירוש מדברי חז"ל, הרי כיון שרש"י מפרש את הפסוקים לפי פשוטו של מקרא, לבן חמש למקרא, הרי גם לשון רש"י צריכה להתפרש לפי המשמעות הפשוטה, של המילים שלו, כפי שהן מובנות ל„בן חמש למקרא“, למרות שכוונת המדרש במילים אלו היא שונה.

וכך בעניננו: אמנם, לשון רש"י דומה ללשון המדרש, אך כוונתו של רש"י היא כמשמעות הפשוטה של דבריו, כדלהלן:

„שכל ארץ וארץ מעמדת פירותיה“ – כוונת רש"י במילה „מעמדת“ היא לפירושה הפשוט²¹, כלשונו של רש"י בפרשה הקודמת²² „להעמיד ממנו בנים“: כל ארץ מעמידה, מצמיחה את הפירות המיוחדים לה. כלומר, ארץ מסוימת מותאמת לגידול פירות מסוימים, וארץ אחרת – לפירות אחרים. כפי

שכבר למדנו לפני כן²³, שמצרים היא ארץ אשר „מגדלת פשתן“,

ויותר מכך: בתוך ארץ אחת ייתכן שיהיו מספר ארצות, כגון „בארץ מצרים בארץ גושן“²⁴ – וכל אחת מארצות אלו „מעמדת פירותיה“, כפי שכבר אמר רש"י לפני כן בפירושו²⁵.

מדוע חשוב לציין זאת? – ממשיך רש"י ואומר: „ונותנין בתבואה מעפר המקום ומעמיד את התבואה מלירקב“: כיון שכל ארץ מצמיחה גידולים המיוחדים לה, מובן, שעפרה של כל ארץ הוא בעל תכונות מסוימות המתאימות²⁶ לפירות שלה, ומשום כך „עפר המקום“ (ו)מעמיד את התבואה מלירקב“, שהתבואה נשמרת מרקבון על ידי ערבוב דוקא של „עפר“ מהמקום שבו היא צמחה.

אך מובן בפשטות, שאם ערבבו בתבואה מעפר המקום המונע קלקולה, הרי אין זה משנה באיזו עיר אוכסנה התבואה²⁷.

ה. רש"י: פעולת נתינה אחת

לפי הסבר זה מתבטלת השאלה שהוזכרה לעיל, בסעיף ב' – היכן כתובות בפסוק שתי פעולות. שהרי, לפי רש"י, נקט יוסף רק פעולה אחת כדי למנוע את קלקול התבואה: „ונותנין בתבואה מעפר המקום“²⁸, וזהו החידוש ב„אוכל שדה העיר אשר סביבותיה נתן בתוכה“, שהפעולה „נתן בתוכה“ היתה נתינה של עפר המקום – „שדה .. אשר סביבותיה“, כפי שהוסבר לעיל בסוף סעיף ב'.

(23) פרש"י בראשית ב, יא.

(24) ויגש מז, כז ובפרש"י שם. ולפני זה – מז, וא"ו.

(25) וישלח לו, כ.

(26) ראה גם לבוש האורה לפרש"י כאן (אלא שגורס ומפרש בפרש"י באו"א).

(27) להעיר מהראב"ע (מא, לה) שכל ערי מצרים (ומובן ממנו שבפרט עיר מצרים שהיא על שפת היאור) גרמו רקבון.

(28) והטעם שנקט רש"י פירוש זה דוקא (ולא כדיעה הא' בב"ד שם) – כי בפשטות אין שייכות דעיר שבה התבואה לשלילת רקבון. ועוד – דוקא לפי מובנת ארימות לשון הפסוק, כנ"ל סעיף א (ובהנסמן בהערה 10).

לעילוי נשמת

הרה"ח הת' אי"א רב פעלים ובעל מרץ
מטובי מקושרי רבותינו נשיאינו והולכי בדרכיהם,
דרך הקודש יקרא לה

ומשלוחי כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שיל"ו

לארצנו הקדושה ת"ו

הרב ר' מנחם מענדל

בהרה"ח ר' מנחם מענדל ומרת מארייאשא באדאנע ע"ה

פ ו ט ע ר פ א ס

נפטר ד' תמוז ה'תשנ"ה

וזוגתו מרת לאה ע"ה

בת ר' בנציון ומרת שרה הי"ד

נפטרה ה' כסלו ה'תשס"ג

ת נ צ ב " ה

א א א א א א

נדפס ע"י צאצאיהם שיחיו

ימיו חסרים, כדברי יעקב שאפילו מאה ושלושים שנה הם „מעט“, כיון שעדיין לא באה הגאולה בפועל.

ועוד ועיקר: להוסיף בלימוד והפצת פנימיות התורה (ותורה בכלל – ענינו של יעקב), שמו (רזין דרזין) שבתורה, באופן שמאיר „על פתח ביתו מבחוץ“, „יפוצו מעינותיך חוצה“, „עד דכליא רגלא דתרמודא“.

(משיחות ש"פ מקץ, שבת (ו') חנוכה, אדר"ח טבת תשנ"ב)

ואילו המילים „שכל ארץ וארץ מעמדת פירותיה“ אינן מתכוונות למשמעות של „מעמיד .. מלירקב“, אלא בפירוש רש"י כאן הן מהוות רק הקדמה²⁹ להסבר מדוע „נפר המקום“, „מעמיד את התבואה מלירקב“.

ורש"י אינו צריך לבאר מדוע אכסנו את התבואה בעיר הקרובה, כי³⁰ הדבר נאמר במפורש בפסוק, לפי פירוש רש"י: ותעש הארץ, כתרגומו (וכנשו דיירי ארעא) ויקבוץ... ויתן אוכל בערים. שלפי זה מובן בפשטות, שדיירי המקום ריכזו את התבואה בסביבותיה, בערים.

מצד שני, אין הכוונה לכך, כפי שנראה מפשטות לשון רבי נחמיה, שעפר בכלל „מעמיד“ את הפירות, אלא הדיוק הוא על „עפר המקום“ – דוקא מהמקום שבו צמחה התבואה, משום ש„כל ארץ וארץ מעמדת פירותיה“ – שלה דוקא.

וכך מובן בפשטות שינוי הניסוח בדברי רש"י: בתחלת פירושו הוא אומר „כל ארץ... פירותיה“, ובהמשך הוא אומר „ונותנין בתבואה .. מעמיד את התבואה“ – כי בתחלת הפירוש רש"י מתכוון לענין כללי, בקשר לכל סוגי הפירות והגידולים, שכל ארץ – „כל ארץ וארץ“³¹ – מצמיחה „פירותיה“, ולכן משתמש רש"י בביטוי „פירות“, כל סוגי פרי הארץ, לאו דוקא תבואה. ואילו לאחר מכן, כאשר רש"י מפרש ומדבר באופן מיוחד על הענין המסויים שבו עוסק הפסוק כאן – על הנתינה ש„מעמידה .. מלירקב“,

(29) וכמודגש ג"כ בזה שהשמיט רש"י תיבת „מפני“ שבמדרש שם („מפני שכל ארץ כו'"), וכן תחילת לשון המדרש „נתן מה שבתחום כו'“ (אלא שבוה אפ"ל שלא הוצרך רש"י לכתוב זה כי מפורש הוא בכתוב).

(30) נוסף על הנ"ל בתחילת השיחה.

(31) עפ"ז יומתק (יותר) ג"כ השינוי בלשון רש"י – „כל ארץ וארץ כו' (ואח"כ) מעפר המקום“ – דלכאורה הו"ל לנקוט בב' המקומות אותה הלשון („ארץ .. מעפר הארץ“ או „כל מקום ומקום .. מעפר המקום“). וראה רש"י וישלח שם „קנה“.

הוא מפרש את המושג „אוכל“ שבפסוק – תבואה³².

ו. „עפר בתבואה“ – לימוד תורה מתוך התבטלות

ההוראה הנלמדת מכך בעבודתו הרוחנית של כל אחד ואחד היא:

הפירות, ה„תבואה“ של היהודי היא התורה³³ שהוא לומד. כאשר היהודי צובר תבואה רבה – הרבה תורה ומצוות – עליו לדעת, שכדי שתורה זו תתקיים בו, הרי העצה היחידה לכך היא – „ונותנין בתבואה מעפר המקום“: יש להחדיר בלימוד התורה את העפר, את ההתבטלות בבחינת „ונפשי“³⁴ כעפר לכל תהיה, ודוקא על ידי כך יגיעו לידי „פתח“ לבי בתורתך.

ורש"י מוסיף לכך הוראה חשובה ביותר, שיש צורך לקחת דוקא „מעפר המקום“, מאותו מקום שבו צמחה התבואה: כלפי אומות העולם, כלפי „הגויות“, אסקופה הנדרסת³⁵ לכל דבר, יצר הרע, הרי להיפך – יש לנהוג כנאמר בתחלת השולחן ערוך: הוי עז כנמר וגיבור כארי.

יהודי עלול לחשוב: אמנם, כדי להיות כלי לתורה, „פתח לבי בתורתך“, יש צורך בהתבטלות, ש„נפשו“ תהא כעפר, ואכן, הוא מקיים זאת, ומחשיב עצמו „כעפר“, אך התבטלותו ותחושת היותו „עפר“, היא במקום אחר, ולא לגבי תורתו:

כשהדברים אמורים לגבי „תורתו“, הרי הוא דורש את כבוד התורה לעצמו. בהיכנסו לאירוע כלשהו הוא דורש שיקומו לכבודו,

(32) ראה רש"י לקמן (מא, נה) „שהקייבה תבואתם“ (ובפסוקים לפני „לחם .. ללחם“).

(33) ראה סנהדרין מב, א ובתורה רוב תבואות שם.

(34) נוסח אלקי נצור (ברכות יז, א) בסיום שמו"ע. וראה גם שבת שם: אי יראת ה' כו' משל כו' עירבת לי ברוך קב חומטון כו'.

(35) ו' הש"ס – עירובין צח, א (ע"י „רגל הרבים כו' איכא בויון“ – רש"י שם).

בעת קריאת התורה הוא תובע את העליה החשובה ביותר וכדומה.

ואת כל ענין ההתבטלות וה"עפר" אין הוא מקיים, "מעפר המקום (של התורה)", אלא במקום אחר: התורה מצווה, "ואהבת לרעך כמוך"³⁶, מצות עשה מוטלת על כל חכם וחכם מישראל ללמד את כל התלמידים, אף את אלו שאינם יוצאי יריכו³⁷. התורה תובעת: חייב אתה להרביץ תורה בכל נשמתך, בכל גופך ובכל ממונך. אך בענין זה טוען אותו יהודי "ונפשי כעפר": מה אני ומי אני, אינני די חזק ברוחניות כדי לצאת ולעסוק בהרבצת התורה, הרי כאן הוא מחשיב עצמו "כעפר", והסביבה החיצונית עלולה להשפיע עליו לרעה, ולפיכך הוא מוכרח להסתגר בארבע אמותיו המצומצמות ביותר, ואפילו טפח מחוץ לכך, אפילו לגבי משפחתו, היהודים שבשכנותו ובעירו וכדומה – אין הוא יכול להתקרב אליהם.

ועל כך נלמדת ההוראה מפירוש רש"י שה"עפר" צריך להיות מאותו "מקום" וענין עצמו, שאותו רוצה לשמור ולקיים – אין להסתפק בהתבטלות בנושאים אחרים, אלא יהודי צריך להחשיב את עצמו "כעפר" דוקא בענין התורה עצמו.

ז. ההתבטלות – בלימוד התורה עצמו

התורה היא חכמתו של הקדוש ברוך הוא, הנעלה לחלוטין מחכמתו של הנברא. ולכן³⁸, כדי שתורתו של הקדוש ברוך הוא תוכל להיקלט כראוי אצל הנברא, יש הכרח ב"ברכו בתורה תחלה"³⁹. בעת לימוד התורה יש לוודא

תחלה שיודעים כראוי על גותן התורה, שהתורה תעורר אצלו את יראת ה' גותן התורה, ואת אהבתו, יותר מאשר לפני לימודו.

ויותר מכך כיון שהתורה היא חכמתו של הקדוש ברוך הוא מובן, שכדי שיהודי יוכל לשמור ולקיים בתוכו את תורתו של הקדוש ברוך הוא, אין די בהרגשה של "ונפשי כעפר לכל תהיה" שלפני הלימוד ובעת הלימוד, אלא צריך לנהוג באופן של "וגותנין בתבואה מעפר המקום": גם בתורה שכבר נלמדה ו"נאגרה" יש צורך בהתבטלות – תמיד צריך לזכור שה' נתן לנו את תורתו, וש"גותן התורה" הוא בלשון הווה. כאשר לומדים מילה בתורה, ואפילו אות אחת, הרי הקדוש ברוך הוא קורא ושונה כנגדו⁴⁰, והתורה דורשת מהיהודי⁴¹ להיות שרוי בעת הלימוד עצמו "באימה וביראה וברתת ובויעה", וכיצד ייתכן אפוא, שאדם ילמד על מנת לקנטר, או על מנת להכבד בקלון חברו⁴², או אפילו להתכבד סתם.

ואף הגדול בתורה באמת, זוכר בודאי בוכרן כפי הנדרש שככל שמבינים ויודעים יותר את חכמת התורה, הרי היא ארוכה מארץ מדה ורחבה מגי ים⁴³. ויותר מכך: ארוכה – בלי הגבלה – כי זוהי חכמתו של הקדוש ברוך הוא, "ואהיה אצלו... שעשועים..."⁴⁴.

ואז תורתו מתקיימת, והוא "מעמיד את התורה מלירקב", ח"ו.

ח. יש לדאוג "להעמיד את ההשפעה הרוחנית

הוראה כללית נוספת נלמדת מפירוש רש"י בכלל:

(40) תדא"ר רפ"ח. יל"ש איכה רמז תתרלד.

(41) ברכות כב, א.

(42) ראה ברכות כח, ב: בכניסתו מהו אומר כ' ולא אכשל בדבר הלכה וישמחו בי חברי... ולא יכשלו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם.

(43) איב יא, ט.

(44) משלי ח, ל. וראה תניא ק"א ד"ה דוד זמירות (קסא, א).

(36) ראה תניא פ"ב. וראה קונט' אהבת ישראל (ברוקלין, תשל"ז. ועוד).

(37) הל' ת"ת לאדמו"ר פ"א ס"ח.

(38) ראה בארונה בכ"ז – לקו"ש [המתורגם] חט"ז ע' 353 ואילך. ור"נ.

(39) נדרים פא, א. ב"מ פה, רע"ב. וראה ב"ח לטאו"ח סמ"ז (ד"ה ומ"ש דאמר) עיי"ש ה"טב.

נה.

מהתגלות תורת חסידות חב"ד ע"י רבינו הזקן ב"ט כסלו הולך וניתוסף ביתר שאת וביתר עוז בכל שבעת הדורות דנשיאי תורת חסידות חב"ד, כולל ובמיוחד ע"י התייסדות ישיבת תומכי תמימים, חיילי בית דוד שיוצאים למלחמת בית דוד לנצח את אלה "אשר חרפו עקבות משיחך", ולהביא בפועל ההתגלות דוד מלכא משיחא, ובפרט בדורנו זה, שכבר נשלמו כל הענינים, וצריכים רק "לפתוח את העיניים" ולראות ש"הנה זה (המלך המשיח) בא"³.

* * *

מההוראות מהאמור לעיל בנוגע למעשה בפועל:

כיון שנוסף לכך שדורנו זה הוא דור האחרון של הגלות, סוף הגלות, ודור הראשון של הגאולה, התחלת הגאולה, נמצאים אנו בימי סגולה השייכים להגאולה. יש להוסיף מיום ליום (כהוראת ימי חנוכה, ש"מכאן ואילך מוסיף והולך") בהענינים המביאים את הגאולה בפועל ובגלוי.

ומהם:

חיזוק האמונה התשוקה והצפי' לביאת המשיח, עד כדי כך, שנרגש אצלו שכל זמן שמשיח צדקנו עדיין לא בא בפועל ובגלוי,

(1) תהלים פט, נב.

(2) ראה שיחת שמח"ת תרס"א – לקו"ד ח"ד תשפז, ב ואילך. סה"ש תש"כ ס"ע 141

ואילך.

(3) שה"ש ב, ח ובשה"ש"ר עה"פ.

(4) ובאופן של פעולה נמשכת גם לאחר ימי חנוכה – שהרי "מעלין בקודש

ו(עאכ"כ ש) אין מורידין" (שבת כא, ב).

(5) שבת כא, ב. שר"ע א"ח סתר ע"א ס"ב.

לו בכל יום שיבוא², שבמשך כל היום (בכל יום) מחכים ומתגעגעים לגאולה האמיתית והשלימה.

וכיון שבנ"י עסוקים בלב רותח ("קאכן זיך") בביאת המשיח – הרי מובן, שבכל ענין מחפשים לכל לראש את השייכות שיש לו עם "אחכה לו בכל יום שיבוא".

ובנדר"ד: בעמדנו בימי החנוכה – הגם שחנוכה כוללת בתוכה כו"כ ענינים – מדגישים לכל לראש את שייכותה עם הגאולה: סיבת היו"ט הוא נס פך השמן שאירע בקשר עם הדלקת המנורה בביהמ"ק, ואח"כ היתה חנוכת המקדש ע"י החשמונאים (פינו את היכלך וטהרו את מקדשך). הרי זה מזכיר מיד ליהודי, ומוסיף לו עוד יותר באחכה לו בכל יום שיבוא ובנין וחנוכת ביהמ"ק השלישי, והדלקת המנורה ע"י אהרן כהן גדול, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

...ועד"ז מובן גם בנוגע לפרשה שקוראים בשבת חנוכה: מיד כשיהודי שומע ומאזין בקריאת התורה את המילה "מקץ" – מתעורר הוא: אהא! זה מרמז על קץ הגלות, וקץ הימים וקץ הימין, קץ הגאולה!

ואח"כ כאשר הוא קורא ושומע את ההפטורה – "ראיתי והנה מנורת זהב כולה גו"ל" – הוא שומע מיד שהמדובר הוא בנוגע לגאולה העתידה!

הקריאה בנוגע לנשיאים בכלל, ובנוגע לנשיא שבט ראובן בפרט מזכירה לו מיד שבגאולה האמיתית והשלימה יהיו כל הנשיאים, ואז יתגלה איך שבנ"י הם ה"בכור" דכל העולם כולו.

נר רביעי דחנוכה – מזכיר מיד את הגאולה הרביעית. שבה תהי' שלימות גילוי אלקות בכל ד' רוחות העולם.

העובדה שיוסף כלכל את כל הארץ⁴⁵ בשנות הרעב באה ללמדנו, שכאשר יש מצב של רעב ברוחניות, בורות וכדומה, חלה על כל יהודי (אשר כל יהודי מכונה "יוסף"⁴⁶ ברוחניות) החובה לפרנס את כל העולם כולו, ואפילו "חוצה", במזון רוחני.

ועל כך לומד רש"י, שלא זו בלבד שצריך לדאוג ליהודי במזון רוחני, אלא יותר מכך –

(45) פרשתנו מא, נז.
(46) תהלים פ, ב וברש"י ומצוד"ש. וראה לקו"ש חכ"ה ע' 252 ואילך.

(משיחות ש"פ מקץ תשמ"ג)

לזכות

ב"ק אדוננו מורנו ורבינו

מלך המשיח

ויה"ר שע"י קיום הוראת

ב"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח

לְעוֹלָם וָעֶד

. . . ועד"ז איז אויך מובן בנוגע צו דער פרשה וועלכע מ'לייענט דעם שבת חנוכה: גלייך בשעת א איד הערט און דערהערט בקריאת התורה דעם וואָרט „מקץ" – כאַפט ער זיך: אַהאַ! דאָס איז מרמז אויף דעם קץ הגלות, און קץ הימים און קץ הימין, דער קץ הגאולה!

דערנאָך בשעת ער לייענט און הערט די הפטורה – „ראיתי והנה מנורת זהב כולה גו"ל" – דערהערט ער גלייך אַז דאָס רעדט זיך וועגן די גאולה העתידה!

די קריאה וועגן די נשיאים בכלל און וועגן נשיא לשבט ראובן בפרט – דערמאָנט אים גלייך אַז מ'וועט האָבן די אַלע נשיאים בגאולה האמיתית והשלמה, און דעמולט וועט נתגלה ווערן ווי אידן זיינען דער „בכור" פון כל העולם כולו.

נר רביעי דחנוכה – דערמאָנט גלייך אויף דער גאולה הרביעית. ווען עס וועט זיין שלימות גילוי אלקות בכל ד' רוחות העולם.

(משיחות ש"פ מקץ, שבת חנוכה תנש"א)

3 ראה אוה"ת ריש פרשתנו. לעיל ע' 13. וש"נ.

4 זכר"ד, ב.

5 מדרש – הובא בלקו"ת בהעלותך לד, סע"ב.

כאשר אדם נתון ועסוק בתוקף ("ליגט שטארק") בענין מסויים, הרי טבע בן אדם, שכאשר מזדמנים לו עוד ענינים הרי הוא מחפש ומרצא – לכל לראש – את הנקודה המשותפת עם הענין שבו הוא עסוק (אין וועלכן ער ליגט) (אע"פ שיכולים להיות בזה עוד ענינים – וענינים שהם עקריים).

בנוגע לבני, ובפרט בסוף זמן הגלות (לאחרי שכלו כל הקיצין, וכ"ק מו"ח אדמו"ר העיד שכבר עשו תשובה וסיימו הכל) – מונחים ומושקעים הם ב"אחכה

הוספה

בשורת הגאולה

ט.

בשעת א מענטש ליגט שטאַרק אין א געוויסע זאך, איז דער טבע בן אדם, אַז בשעת עס קומען נאָך זאכן זוכט ער און געפינט – צום אַלעם ערשטן – די נקודה משותפת מיט דער זאך אין וועלכער ער ליגט (אע"פ וואָס אין דעם קענען זיין נאָך ענינים, און ענינים עיקריים).

בנוגע צו אידן, ובפרט בסוף זמן הגלות (לאחרי וואָס כלו כל הקיצין, און כ"ק מו"ח אדמו"ר האָט מעיד געווען אַז מ'האָט שוין תשובה געטאָן און מ'האָט אַלץ פאַרענדיקט) – „ליגט מען" אין „אחכה לו בכל יום שיבוא", אַז במשך כל היום (בכל יום) וואָרט מען און מ'בענקט נאָך דער גאולה האמיתית והשלמה.

און וויבאַלד אַז אידן קאָכן זיך אין ביאת המשיח – איז פאַרשטאַנדיק, אַז אין יעדער זאך זוכט מען לכל לראש די שייכות מיט אחכה לו בכל יום שיבוא.

ובנדו"ד: שטייענדיק בימי החנוכה – איז הגם אַז חנוכה האָט אין זיך כו"כ ענינים – אונטערשטרייכט מען צום אַלעם ערשטן איר שייכות מיט דער גאולה: דער יו"ט קומט צוליב דעם נס פון פך השמן וואָס האָט פאַסירט בקשר מיט הדלקת המנורה אין ביהמ"ק, און דערנאָך איז געווען די חנוכת המקדש ע"י החשמונאים (פינו את היכלך וטהרו את מקדשך). דערמאָנט דאָס גלייך אַז אידן, און דאָס גיט ביי אים צו נאָכמער אין זיין אחכה לו בכל יום שיבוא און בנין וחנוכת ביהמ"ק השלישי, און הדלקת המנורה ע"י אהרן כהן גדול, בגאולה האמיתית והשלמה ע"י משיח צדקנו.

1) סנהדרין צו, ב.

2) נוסח „אני מאמין" (נדפס בכמה סידורים) – ע"פ לשון הכתוב חבקוק כ, ג. פיה"מ להרמב"ם סנהדרין הקדמה לפרק חלק היסוד ה"ב.